

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doelstelling	3
1.3	Aanpak	3
1.4	Leeswijzer	3
Hoofdstuk 2	De situatie in 2009	4
2.1	Trends en ontwikkelingen	4
2.2	Wonen	5
2.3	Welzijn	11
2.4	Zorg	20
Hoofdstuk 3	Oriëntatie op de toekomst	23
3.1	Beleidsvisie ouderen 2010-2013: ‘Zo lang mogelijk zelfstandig, met realiteitszin’	23
3.2	Actiepunten	23
3.3	Indicatieve kosten en tijdpad	25
Literatuurlijst		26

Bijlage:

Geïnterviewde personen

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Ouderen vormen een belangrijke doelgroep binnen het gemeentelijk beleid. De toenemende vergrijzing van de Marumer bevolking vraagt om gericht beleid voor ouderen. Er is al op meerdere beleidsterreinen aandacht voor ouderen, maar toch is het belangrijk dat er een aparte Nota ouderenbeleid opgesteld wordt, waarin wordt stilgestaan bij zaken die specifiek voor deze doelgroep belangrijk zijn. Onder ouderen wordt verstaan: iedereen van 55 jaar en ouder. Deze leeftijdsgrens is gekozen in navolging van de 'Nota Ouderenbeleid in het perspectief van de vergrijzing' (Ministerie van VWS, 2005).

De gemeente Marum ziet in de vergrijzende samenleving ook kansen. De groep vitale ouderen zal naar verhouding groter worden en deze ouderen kunnen goed voor zichzelf en voor anderen zorgen. In de toekomst zullen meer ouderen een aanvullend pensioen en een eigen woning hebben. Ouderen hebben vaak een beter opleidingsniveau, leiden een actief bestaan, zijn kwaliteitsbewust en mondiger. Zij kunnen voor zichzelf opkomen en vormen een potentieel voor vrijwilligerswerk en mantelzorg.

1.2 Doelstelling

De voorliggende nota beschrijft het ouderenbeleid van de gemeente Marum voor de periode 2010-2013. Het gemeentelijk ouderenbeleid is gericht op preventie (van problemen die samenhangen met ouder worden), behoud van zelfstandigheid en maatschappelijke participatie van ouderen. De Nota ouderenbeleid heeft een positieve insteek, gericht op kansen, waarbij het gaat om een samenhangend en op de wensen van ouderen afgestemd aanbod op het gebied van wonen, welzijn en zorg.

De nota sluit aan bij het 'Beleidsplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2008-2011' (gemeente Marum 2008), de nota 'Gemeentelijk Gezondheidsbeleid 2009-2011' (gemeente Marum 2008) en de 'Woonvisie gemeente Marum 2009-2015' (in ontwikkeling).

1.3 Aanpak

De gemeente Marum vindt het belangrijk dat de Nota ouderenbeleid 2010-2013 naadloos aansluit bij de wensen, behoeften en inzichten van de partijen die een rol spelen in het aanbod van zorg- en dienstverlening voor ouderen in de gemeente Marum. Om deze reden is de nota tot stand gekomen in nauw overleg met de Ouderenraad en de Wmo-adviesraad. Daarnaast zijn diverse relevante partijen ondervraagd (zie de bijlage voor een overzicht). Het ging hierbij om belangrijke ontwikkelingen in de eigen organisatie en in de praktijk ervaren knelpunten.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt gestart met een beschrijving van cijfermatige trends en ontwikkelingen in de Marumer bevolking (paragraaf 2.1). In de hierop volgende paragrafen wordt ingezoomd op het beleid toegespitst op de specifieke deelterreinen wonen (2.2), welzijn (2.3) en zorg (2.4). Hierbij komt het huidige beleid aan bod, en vervolgens de ontwikkelingen en gesignaleerde knelpunten. In hoofdstuk 3 wordt een beleidsvisie voor de toekomst geformuleerd (3.1). Deze is gebaseerd op de informatie uit hoofdstuk 2. Deze beleidsvisie wordt vertaald in concrete actiepunten (3.2), een indicatie van de kosten en een bijbehorend tijdpad (3.3).

Hoofdstuk 2 De situatie in 2009

2.1 Trends en ontwikkelingen

Het inwoneraantal van de gemeente Marum is per 1 januari 2009: 10.319. Deze inwoners zijn als volgt grofweg verdeeld over de dorpen (bron: website gemeente Marum):

Marum	5500
De Wilp	1625
Nuis	750
Niebert	680
Boerakker	650
Noordwijk	440
Jonkersvaart	260
Lucaswolde	220

Vergrijzing

Tabel 1 laat zien dat de bevolking van de gemeente Marum in de periode tot 2020 fors zal vergrijzen. Zowel het aandeel 55 tot 65 jarigen, 65 tot 75 jarigen als het aandeel 75-plussers zal sterk toenemen. In absolute zin neemt het aantal 75-plussers toe van 580 in 2008 tot 826 in 2020 (+246, een stijging van 42%). Het absolute aantal 65-plussers neemt toe van 1362 tot 2056 (+694, een stijging van 51%).

Tabel 1: Prognoses aantal inwoners 2010, 2015 en 2020 in de gemeente Marum, naar leeftijd

	2008	%	2010	%	2020	%
0-15 jaar	2.053	20,1%	1.804	18,2%	1.310	13,8%
15-30 jaar	1.612	15,8%	1.657	16,7%	1.564	16,5%
30-45 jaar	2.266	22,2%	2.044	20,6%	1.591	16,7%
45-55 jaar	1.611	15,8%	1.595	16,1%	1.492	15,7%
55-65 jaar	1.314	12,9%	1.351	13,6%	1.493	15,7%
65-75 jaar	782	7,7%	852	8,6%	1.230	12,9%
75 plus	580	5,7%	630	6,3%	826	8,7%
Totaal	10.218		9.933		9.506	

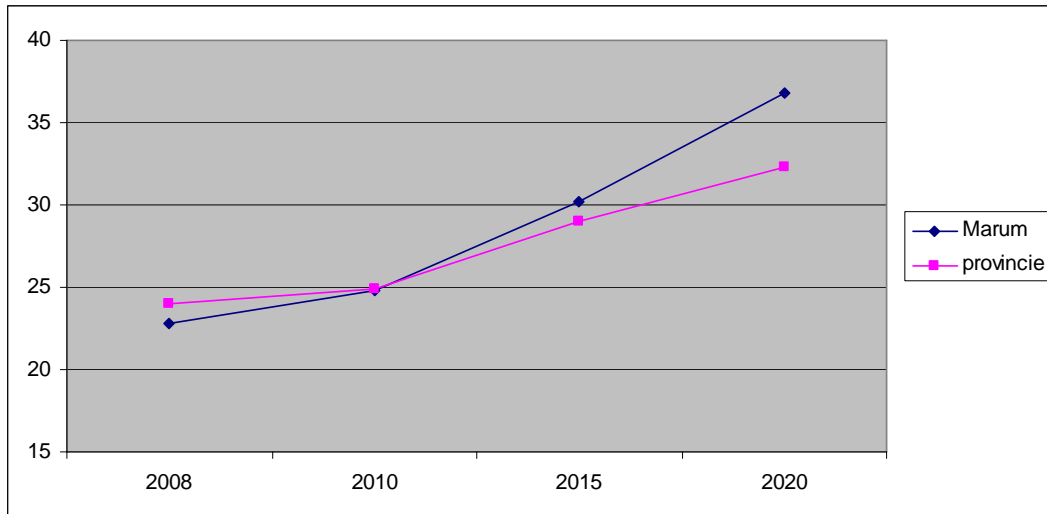
Bron: Wmo-monitor gemeente Marum 2008/ CBS, 2008

De tabel laat ook zien dat de het aantal inwoners van de gemeente Marum tot 2020 zal dalen (krimp van de bevolking). Als niet alleen naar ouderen gekeken wordt, maar naar kwetsbare inwoners in het algemeen, dan blijkt dat dit aantal tot 2020 zal dalen (zie paragraaf 2.3.3).

Grijze druk

Het aantal 65-plussers ten opzichte van het aantal 20 tot 65-jarigen wordt de 'grijze druk' genoemd. De grijze druk weerspiegelt het aantal 65-plussers dat onderhouden zal (moeten) worden door het werkende deel van de bevolking. In 2008 is de grijze druk in Marum nog iets lager dan het provinciaal gemiddelde, maar vanaf 2010 zal deze juist hoger zijn (zie figuur 1).

Figuur 1: Grijs druk 2008, 2010, 2015 en 2020, Marum en provincie

Bron: Wmo-monitor gemeente Marum 2008/ CBS, 2008

2.2 Wonen

2.2.1 Algemeen beleidskader

Op het moment van het verschijnen van de voorliggende Nota ouderenbeleid verschijnt ook de nieuw opgestelde 'Woonvisie Marum 2009-2015', een beleidsplan waarmee sturing zal worden gegeven aan de ontwikkelingen op de woningmarkt. Het hieraan voorafgaande 'Woonplan Marum 2002-2010' dateert (dus) uit 2002. Speerpunten in dit plan waren:

1. Concentratie van uitbreiding van de woningvoorraad in het centrumdorp Marum.
2. Centrumontwikkeling Marum in de vorm van het winkelconcentratiegebied De Wending, in combinatie met het realiseren van woonappartementen als nieuw woonmilieu.
3. Zorg voor een goed leefklimaat in de overige dorpen door te staan voor een goed basisvoorzieningsniveau, een goede ruimtelijke kwaliteit en goede fietsverbindingen met het centrumdorp en Leek en Drachten.
4. Vernieuwing van de woon-zorgstructuur in Marum.
5. Herstructurering van bestaande woonbuurten in de verschillende dorpen.
6. Invulling van de bij bedrijfsverplaatsing vrijkomende locaties.

In de nieuwe woonvisie blijven deze speerpunten gehandhaafd, maar worden er andere accenten gelegd. De peilers in de nieuwe woonvisie zijn:

7. Verbreden woonbeleid: van wonen naar een duurzaam woonmilieu.
8. Bestaande dorpen: kwaliteit verhogen en potentie optimaal benutten.
9. Bouwbeleid: een flexibel en gedifferentieerd programma.
10. Bijzondere doelgroepen: zorg voor voldoende aanbod van goede kwaliteit.
11. Samenwerking: voortzetten regionale samenwerking, meer zeggenschap voor dorpsverenigingen en woonconsumenten, uitvoeren van dorpsvisies en prestatieafspraken met de woningcorporatie.

2.2.2 Woonbeleid ten aanzien van ouderen

De gemeente Marum heeft in principe als uitgangspunt dat ouderen, indien men dit wenst, zo lang mogelijk zelfstandig moeten kunnen blijven wonen. Doel van het gemeentelijk beleid is dan ook het behoud, dan wel de bevordering van de zelfredzaamheid van ouderen. In het 'Beleidsplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2008-2011' worden echter ook de grenzen van dit uitgangspunt afgebakend. Het is onvoldoende om alleen financiële grenzen te stellen, bijvoorbeeld als het gaat om woningaanpassingen. Rond het zelfstandig wonen van hulpbehoevende ouderen is ook sprake van

andere zorgpunten, zoals het risico op vereenzaming en overbelasting van mantelzorgers. Het uitgangspunt is dan ook 'Zo lang mogelijk zelfstandig, met realiteitszin'. Ouderen dienen zichzelf voor te bereiden op een nieuwe levensfase waarin zij, met de nodige ondersteuning, zelfstandig kunnen blijven wonen. De ouderenadviseur, belangenorganisaties en het ouderenwerk hebben hierin een taak. Daarnaast dienen de organisaties die een rol spelen in het aanbod van zorg, diensten en voorzieningen, zoals thuiszorg, de woningbouwvereniging, verzorgingshuis en welzijnsinstelling te zorgen voor een integraal en op elkaar afgestemd aanbod. De gemeente ziet het als haar taak om regie te voeren op dit proces.

Oplossen van het tekort aan geschikte huisvesting

Al in het 'Woonplan 2002-2010' werd een tekort aan geschikte huisvesting voor ouderen in de gemeente Marum vastgesteld. Dit betrof enerzijds een concreet tekort aan woningen, maar anderzijds ook een kwaliteitsvraag; een belangrijk deel van de aanwezige ouderenhuisvesting werd als te klein, te oud en/of ongeschikt ervaren. Het tekort aan geschikte woningen voor ouderen werd onderbouwd door onderzoek van Arcadis (2008) en Companen (2006).

In het onderzoek van Arcadis werd met behulp van een bewonersenquête (zowel huurders als kopers) de actuele vraag naar en aanbod van woningen voor de periode 2007-2011 uitgewerkt. De woningbehoefte in deze periode bedroeg volgens Arcadis 200 woningen, waarvan ongeveer 50 middeldure seniorenhuurwoningen. Omgerekend betreft dit 40 nieuwe woningen per jaar, waarvan ongeveer 8 seniorenhuurwoningen.

Deze behoefte was exclusief de extramuraliseringsbehoefte. Het in kaart brengen van de woonbehoefte van zorgbehoevende ouderen, lichamelijk of verstandelijk gehandicapten en mensen met een psychische handicap was één van de doelstellingen van een onderzoek van Companen (2006). De volgende woonvormen werden onderscheiden:

- nultredenwoning;
- verzorgd wonen;
- beschermd wonen;
- intramuraal wonen.

↑ Toenemende zorgbehoefte ↓ +	Nultredenwoningen	Dit zijn woningen die geschikt zijn voor mensen met lichte functiebeperkingen (bijvoorbeeld met een rollator). Deze woningen voldoen bijvoorbeeld aan de Seniorenscore of de belangrijkste eisen van het Woonkeurlabel en hebben de basisfuncties (woonkamer, keuken, douche, wc en minimaal 1 slaapkamer) gelijkvloers.
	Verzorgd wonen	Dit zijn zelfstandige woningen in een complex, waarbij de zorg 24 uur per dag op afroep beschikbaar is. Deze woningen liggen bij voorkeur in een woonservicegebied en een zorgunit is in de omgeving of binnen het complex aanwezig (zorgverleners moeten immers voortdurend paraat zijn).
	Beschermd wonen (indicatie nodig)	Individuele, maar niet-zelfstandige wooneenheden, met directe nabijheid van 24-uurs begeleiding, zorg en toezicht, gemeenschappelijke ruimte en zorgruimte.
	Intramuraal wonen (indicatie nodig)	Wonen in een intramurale instelling, met 24-uurs begeleiding, zorg en toezicht

De gemeente Marum werd bij dit onderzoek verdeeld in twee kernclusters: Cluster Marum betrof de kernen Marum, Nuis, Niebert, Noordwijk, Boerakker en Lucaswolde, Cluster De Wilp betrof de kernen De Wilp en Jonkersvaart (zie de volgende tabellen).

Tabel 2 Kerncluster Marum: vraag, aanbod en restopgave in woonvormen met zorg in de sociale huursector op basis van het Andante-scenario.

Andante 1)	Intramuraal (plaatsen)	Beschermd wonen (plaatsen)	Verzorgd wonen (woningen)	Nultredenhuurwoningen
Vraag 2015	90	15	115	305
Aanbod 2006	85	15	5	115
Aanbod 2006 +plannen	35	40	95	145
Restopgave 2006-2015 (- = tekort)	-55	20	-20	-160

Tabel 3 Kerncluster De Wilp: vraag, aanbod en restopgave in woonvormen met zorg in de sociale huursector op basis van het Andante-scenario.

Andante 1)	Intramuraal (plaatsen)	Beschermd wonen (plaatsen)	Verzorgd wonen (woningen)	Nultredenhuurwoningen
Vraag 2015	20	5	30	65
Aanbod 2006	0	0	0	35
Aanbod 2006 +plannen	0	0	0	35
Restopgave 2006-2015 (- = tekort)	-20	-5	-30	-30

1) Andante-scenario: geeft een bandbreedte aan van de te verwachten ontwikkelingen

Op basis van deze tabellen werd een geschat tekort van 75 intramurale plaatsen, 50 woningen voor verzorgd wonen en 190 nultredewoningen vastgesteld. Voorts was er sprake van een 'overschot' van 15 plaatsen voor beschermd wonen.

Evaluatie van de woonopgaven 2002-2009

In de 'Woonvisie Marum 2009-2015' wordt het 'Woonplan Marum 2002-2010' geëvalueerd.

Dit betrof onder meer een tweetal opgaven:

1. het vernieuwen van de woonzorgstructuur;
2. het herstructureren van bestaande woonbuurten.

Ad 1 Het vernieuwen van de woonzorgstructuur

Woonzorgcentrum "De Hoorn" is een algemeen woonzorgcentrum en één van de locaties van Zorggroep Westerkwartier. De cliënten zijn ouderen uit de gemeente Marum die kortere of langere tijd verzorging, verpleging of behandeling nodig hebben. In totaal zijn er 87 plaatsen in het verzorgingshuis. Er wonen zowel ouderen met een ziekte of handicap als ouderen die anders sociaal dreigden te vereenzamen.

"De Hoorn" heeft al langere tijd plannen voor nieuwbouw, waarbij de gemeente op afstand betrokken is. Woonzorg Nederland is eigenaar van het pand en zorggroep Westerkwartier voert de geboden zorg uit.

Het is de bedoeling dat, in de context van het scheiden van wonen en zorg, de huidige 87 intramurale plaatsen voor geïndiceerde zorg vervangen worden door 79 appartementen en een verpleegunit met 32 verpleeghuisplaatsen. De 79 appartementen zullen worden verhuurd aan ouderen die zorg- en dienstverlening zullen afnemen afhankelijk van de behoefte en/of indicatie. Het huidige personeel is inmiddels geschoold voor het bieden van kleinschalige verpleeghuiszorg, maar de hiervoor benodigde vergunning moet in de toekomst nog verkregen worden.

In de nieuwbouw wordt ook een ontmoetingscentrum gerealiseerd, waar sprake zal zijn van een dienstenaanbod waarvan ook ouderen uit de directe omgeving gebruik kunnen maken.

De nieuwbouwplannen van “De Hoorn” bestaan al meerdere jaren. De uitvoering van de plannen is vertraagd als gevolg van nieuwe ontwikkelingen, hiermee samenhangende verandering van inzichten en bijbehorende kosten (zie verder ‘2.2.3 Ontwikkelingen en gesignaleerde knelpunten’).

Ad 2 Het herstructureren van bestaande woonbuurten

De gemeente heeft met woningbouwcorporatie Wold & Waard afspraken gemaakt over herstructurering van een deel van de corporatiebuurten. Dit herstructureringsplan was gericht op het uit de markt nemen van overtollige gezinswoningen door verkoop en sloop, om vervolgens de vrijgekomen locaties te benutten voor de bouw van levensloopbestendige woningen. In de onderstaande paragraaf wordt geëvalueerd in hoeverre de gestelde opgaven zijn gerealiseerd.

De herstructurering van de bestaande woonbuurten heeft in beperkte mate vorm gekregen. De woningcorporatie Wold & Waard heeft een aantal projecten niet gerealiseerd of uitgesteld waardoor mede de sloopopgave voor de periode 2002 tot 2009 niet is gehaald. Tabel 4 vat de resultaten samen. Van de geplande 89 zijn er 65 levensloopgeschikte woningen gerealiseerd (- 24). Van de 75 te slopen woningen zijn er in werkelijkheid 43 gesloopt (-32).

Daar staat tegenover dat er plannen zijn gerealiseerd die geen onderdeel uitmaakten van het ‘Woonplan Marum 2002-2010’. Wold & Waard heeft zorgboerderij “Hermanshoeve” gerealiseerd met twaalf zorgplaatsen en vijf woonunits achter de boerderij voor de stichting Philadelphia. Daarnaast zijn er acht koopwoningen en acht levensloopgeschikte huurwoningen gerealiseerd in de context van het uitbreidingsplan ‘Alberdaheerd’.

Tabel 4 Evaluatie woonopgaven 2002-2010

Locatie	Te bouwen volgens Woonplan	Werkelijk gebouwd	Te slopen volgens Woonplan	Werkelijk gesloopt	Eigendom
	2002-2010	2002-2009	2002-2010	2002-2009	
Marum					
Inbreiding					
Herstructurering Langestraat-Nachtegaalstraat	14	14	12	4	W&W
Herstructurering Molukse wijk	13	8	13	11	W&W
Herstructurering Iepenlaan	30	35	21	21	W&W
Subtotaal Marum	57	57	46	36	
De Wilp					
Herstructurering Schoolstraat	20	8	8	7	W&W
Subtotaal De Wilp	20	8	8	7	
Nuis					
Herstructurering Coenderslaan	6	0	12	0	W&W
Noordwijk					
Herstructurering Oosterweg	6	0	9	0	W&W
Totaal	89	65	75	43	

Bron: gemeente Marum, ‘Woonvisie Marum 2009-2015’ (i.o.), bewerkt door CMO Groningen.

Nieuwe woonopgaven 2009-2015

In de onderstaande tabel worden de plannen ten aanzien van het bouwen van levensloopgeschikte woningen voor de periode 2009 – 2015 weergegeven.

Tabel 5 Woonopgaven levensloopgeschikte woningen 2009-2015

Plaats	Plan of locatie	Sloop	Koop	Huur	2009	2010	2011	2012	2013	2014	aantal levensloopgesch.
Marum	Alberdaheerd fase 1a		8	8	16						16
	Plan Alberdaheerd		82			10	40	20	12		24
	Woonzorgcentrum "De Hoorn"	85		80				40	40		excl. 32 zorgplaatsen, 80 levensloopgesch.
	Marum West (Elshof)		31				10	10	11		8
	Herinrichting tankstation Q8			34					10	24	14
	Herinrichting dorpslocaties	14			14		14				(W&W) 14
	Dorpsontwikkelingslocaties	nb*	nb	nb							nb
Subtotaal Marum		99	155	102	16	24	50	70	73	24	156
Noordwijk	Sportveld Noordwijk		4				4				4
	Herinrichting Oosterweg	9		6			6				(W&W) 6
	Subtotaal Noordwijk	9	4	6			10				10
De Wilp	Oosterweg 53	1	6			6					4
	Subtotaal De Wilp	1	6			6					4
Nuis	Herinrichting Coenderslaan	12	10	10			10	10			20
	Subtotaal Nuis	12	10	10			10	10			20
Totaal		121	175	118	16	30	70	80	73	24	190

Bron: gemeente Marum, 'Woonvisie Marum 2009-2015' (i.o.), bewerkt door CMO Groningen.

* nb = niet bekend

Zoals uit tabel 5 kan worden opgemaakt is het de bedoeling om in de periode tot 2015 190 levensloopgeschikte woningen te realiseren. Daarnaast zullen er, nadat de nieuwbouw rond "De Hoorn" gerealiseerd is, 79 woningen voor 'Verzorgd wonen' en 32 verpleeghuisplaatsen beschikbaar komen. Met deze plannen wordt het door Companen (2006) vastgestelde tekort aan geschikte woningen voor ouderen voor een belangrijk deel opgelost.

2.2.3 Ontwikkelingen & gesignaleerde knelpunten

1. *Geschikte huisvesting voor ouderen is nog steeds een knelpunt in de gemeente Marum*

Uit de voorgaande paragraaf blijkt dat maar een deel van de woonopgaven die de gemeente Marum in samenspraak met Wold en Waard hadden verwoord in het herstructureringsplan ook in werkelijkheid zijn gerealiseerd. Dit heeft deels te maken met het feit dat het in de praktijk heel moeilijk is om in te schatten wat de werkelijke behoefte aan woningen is. Er blijkt een verschil te zijn tussen de 'wensbehoefte' die mensen uitspreken, en het concreet uitvoeren van deze uitgesproken wens.

In het algemeen is er op dit moment sprake van weinig doorstroming; mensen blijven 'in hun woning zitten'. Redenen hiervoor zijn dat het aanbod niet toereikend is, niet aan de wensen voldoet, of te duur is. Ouderen blijken in de praktijk ook tamelijk kritisch te zijn op de locatie: alleen woningen dicht in de buurt van voorzieningen zijn populair.

Tenslotte blijkt men de verhuishwens uit te stellen, omdat men verwacht problemen te krijgen bij de verkoop van het huis. In plaats daarvan wordt het eigen (koop)huis verbouwd.

2. Ook in de kleinere dorpen moeten voldoende geschikte woningen voor ouderen zijn

Zoals in paragraaf 2.2.2 werd beargumenteerd is het uitgangspunt 'Zo lang mogelijk zelfstandig, met realiteitszin'. Rond het zelfstandig wonen van hulpbehoevende ouderen is, behalve een geschikte woning, ook sprake van andere zorgpunten, zoals het risico op vereenzaming en overbelasting van mantelzorgers. De gemeente zal trachten om de infrastructuur rond zorg- en dienstverlening zodanig in te richten, dat ouderen ook in de kleinere dorpen lang zelfstandig kunnen blijven wonen. Uit de woonopgaven 2009-2015 valt op te maken dat er plannen zijn om in Noordwijk, De Wilp en Nuis levensloopgeschikte woningen te realiseren. Daarnaast heeft de gemeente de intentie om, als zich de gelegenheid voordoet, in de kleinere dorpen te investeren in algemene voorzieningen. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij doelstellingen zoals deze verwoord zijn in dorpsvisies. De gemeente vindt het bijvoorbeeld belangrijk dat in ieder dorp een ontmoetingsruimte (bijvoorbeeld een dorps huis) aanwezig is. Een dergelijke voorziening is niet alleen voor ouderen, maar voor meerdere doelgroepen van belang.

3. Ontwikkelingen rond "De Hoorn"

"De Hoorn" wil de horizon verbreden en zich ook gaan richten op ouderen in de wijk, in plaats van alleen op ouderen die intramuraal in het huidige verzorgingshuis verblijven.

Dit kan in ieder geval met een restaurantfunctie, maar eventueel ook met andere activiteiten zoals bijvoorbeeld 'Meer bewegen voor ouderen', een cursus Scootmobiel of een internetcafé, waarbij ook ouderen uit de wijk welkom zijn.

"De Hoorn" wil in de nabije toekomst, in de context van het scheiden van wonen en zorg, thuiszorg gaan aanbieden in de gemeente Marum. Daarnaast is men bezig met de ontwikkeling van het concept 'Janske, service en advies'. Janske behelst een breed dienstenpakket op het gebied van wonen, zorg en welzijn, tegen geringe betaling en zonder winstoogmerk.

Interessant is dat "De Hoorn" een regiofunctie heeft verworven wat betreft kortdurend (i.e. tijdelijk) verblijf na ziekenhuisopname. Doordat "De Hoorn" gehuisvest is in een tamelijk verouderd gebouw kiezen ouderen uit de directe omgeving vaak voor een verzorgingshuis in één van de omliggende gemeenten. Er is bij "De Hoorn" dan ook geen sprake van wachtlijsten. Om deze reden is er ruimte voor 4 plaatsen voor kortdurend verblijf in "De Hoorn", terwijl deze ruimte er niet is in de omliggende gemeenten van het Westerkwartier. "De Hoorn" is voornemens om deze min of meer natuurlijk verworven functie ook in de toekomst, als de nieuwbouw gerealiseerd is, te behouden.

Met deze beoogde veranderingen c.q. uitbreidingen van functies wordt het echter belangrijk om samen te gaan werken met andere partijen zoals "'t Marheem", ouderenadviseur, Wold & Waard en thuiszorg. Deze partijen beogen immers dezelfde of vergelijkbare dienstverlening te bieden. Het is belangrijk om af te stemmen en elkaar waar mogelijk te versterken (zie ook volgende punt).

4. Partijen die zich met ouderen bezig houden in de gemeente Marum moeten meer/weer gaan samenwerken

Naar aanleiding van de Pilot Wonen met Zorg is geconcludeerd dat het aanbod aan zorg- en welzijnsdiensten in de Westerkwartiergemeenten ruim voldoende is, maar dat de knelpunten zich voordoen bij de koppeling tussen vraag en aanbod (zie paragraaf 2.3.4).

Een belangrijk aandachts- en verbeterpunt is dan ook de afstemming/ overleg/ samenwerking tussen de organisaties die behoren tot de sociale infrastructuur voor ouderen in de gemeente Marum. Het betreft hier in ieder geval:

- "'t Marheem"
- Lokaal Loket
- Ouderenadviseur

- “De Hoorn”
- Wold en Waard
- Thuiszorg
- Noordermaat

Er is in het verleden sprake geweest van periodiek overleg tussen deze organisaties, georganiseerd door de ouderenadviseur. Dit overleg is min of meer gestrand, onder meer door het aanbestedingsbeleid. Ook al speelt dit onderwerp natuurlijk nog steeds een rol in de gemeente, een aantal zaken is inmiddels min of meer uitgekristalliseerd. Bovendien lijkt het niet onmogelijk om elkaar te versterken en aan te vullen, in plaats van de concurrentie aan te gaan.

Voor ouderen in de gemeente Marum is het van wezenlijk belang dat zij 1) in beeld zijn en 2) snel bij de voorziening terecht komen waaraan ze behoefte hebben. Hierbij is het minder van belang welke organisatie een bepaalde oudere met een wens/behoefte op het spoor komt. Veel belangrijker is het dát de oudere in beeld komt en vervolgens snel wordt doorverwezen naar de juiste persoon c.q. organisatie. Om dit te kunnen bewerkstelligen is het noodzakelijk dat de genoemde organisaties een goede samenwerkingsrelatie en korte lijnen met elkaar hebben. Om deze redenen is het wenselijk om een periodiek overleg tussen organisaties te organiseren, bijvoorbeeld door de ouderenadviseur. Het is echter niet belangrijk wie het organiseert, dat kan net zo goed één van de andere partijen zijn. De agenda zou bepaald kunnen worden op basis van de nieuwe Nota ouderenbeleid.

5. *De gemeente Marum moet de regie stevig(er) in handen nemen*

Om een integraal en samenhangend aanbod van zorg en dienstverlening te kunnen realiseren is het noodzakelijk dat de gemeente Marum de regie stevig in handen neemt. Vrijwel alle ondervraagde partijen vinden dat de gemeente Marum sterker kan inzetten op structuur in dit opzicht en een duidelijke visie.

Een hiermee samenhangend verschil met de andere Westerkwartiergemeenten is het lage niveau van samenwerking tussen partijen die te maken hebben met ouderen en ouderenbeleid. In de gemeenten Leek en Zuidhorn is er bijvoorbeeld sprake van een stuurgroep ouderenbeleid (in de gemeente Grootegast niet). Als gevolg van het ontbreken van een dergelijk gremium zijn er naar verhouding ook weinig samenwerkingsprojecten.

2.3 Welzijn

2.3.1 Algemeen beleidskader

Het beleidskader voor welzijn maakt een onderdeel uit van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). De Wmo is van kracht sinds 1 januari 2007 en verving de Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten (WVG) en delen van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ).

De gemeente Marum heeft het ‘Beleidsplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2008-2011’ opgesteld (gemeente Marum, 2008). De opdracht van de Wmo is in brede zin als volgt te omschrijven:

1. ‘Meedoen’ over de volle breedte van de bevolking, ongeacht maatschappelijke en economische positie, ongeacht beperkingen. De Wmo stimuleert met deze doelstelling de actieve participatie van mensen. Dit betekent ook het versterken van de onderlinge betrokkenheid bijvoorbeeld in de vorm van het verlenen van mantelzorg en vrijwilligerswerk.
2. ‘Van leunen naar steunen’: hangt samen met de vorige opdracht. De Wmo legt grote nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van mensen. Uitgangspunt is dat men zoveel mogelijk zelf en samen met anderen doet.
3. ‘Lokaal doen wat lokaal kan’: waar mensen er zelf niet uitkomen heeft de gemeente een taak om te ondersteunen. De gemeente zorgt voor een integraal en met elkaar samenhangend aanbod van zorg- en welzijnsdiensten.

De inhoudelijke taken van de gemeente liggen op de gebieden *participatie, preventie en ondersteuning*. De Wmo dicteert negen prestatievelden waarop beleid moet worden geformuleerd, en waarover verantwoording dient te worden afgelegd aan inwoners. In de provincie Groningen is hieraan nog een tiende toegevoegd (zie onder). Met name de prestatievelden 1, 3, 4, 5, 6 & 10 zijn van belang in de context van ouderenbeleid in de gemeente Marum.

Prestatieveld 1: Bevorderen leefbaarheid en sociale samenhang in de dorpen

Prestatieveld 3: Informatie, advies en cliëntondersteuning

Prestatieveld 4: Ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers

Prestatieveld 5: Bevorderen van deelname maatschappelijk verkeer

Prestatieveld 6: Verstrekken van voorzieningen aan mensen met een beperking

Prestatieveld 10: Aangepast wonen en wonen met zorg

Naast deze prestatievelden heeft de gemeente een regierol. Deze rol richt zich op:

- realiseren van samenhang binnen het Wmo-beleid en de aanpalende beleidsgebieden;
- realiseren van optimale burgerparticipatie;
- initiëren en implementeren van vernieuwingen;
- optimaliseren van de samenwerking tussen de uitvoerende organisaties en instellingen.

2.3.2 Welzijnsbeleid ten aanzien van ouderen

Zoals als in paragraaf 2.2.2 al werd beargumenteerd is het doel van het gemeentelijk ouderenbeleid het behoud, dan wel de bevordering van de zelfredzaamheid van ouderen. Het uitgangspunt is 'Zo lang mogelijk zelfstandig', maar wel met realiteitszin. Als ouderen zelfstandig willen blijven wonen, dan hebben zij in eerste instantie zelf een verantwoordelijkheid om zodanige ondersteuning te organiseren, dat dit ook mogelijk is ('van leunen naar steunen'). De gemeente gaat hierbij ook uit van een betrokkenheid van burgers tot elkaar ('meedoen', het verlenen van mantelzorg en doen van vrijwilligerswerk).

Als men er zelf niet meer uit komt is het de taak van de gemeente om ondersteuning te bieden. De gemeente zorgt voor een integraal en met elkaar samenhangend aanbod van zorg- en dienstverlening. De gemeente voert een zodanige regie op de doelstellingen, functies en samenwerking tussen organisaties en partijen die een rol spelen op het gebied van ouderen, zodat er sprake is van een optimale infrastructuur van zorg- en dienstverlening.

In de gemeente Marum gaat het concreet om de volgende organisaties en partijen:

Ouderenadviseur

De ouderenadviseur is een persoonlijk adviseur voor ouderen, die geen ander belang heeft dan ouderen te adviseren bij vragen en problemen. De ouderenadviseur heeft een goed overzicht van de hulpmogelijkheden en voorzieningen, die in de gemeente aanwezig zijn. Niet alleen ouderen, maar ook kinderen, familie en burens van ouderen (mantelzorgers) kunnen met hun vragen een beroep doen op de ouderenadviseur. Door vroegtijdig aan de bel te trekken, kan de ouderenadviseur voor zowel de oudere als de mantelzorger de verschillende mogelijkheden op een rijtje zetten.

Uiteindelijk bepaalt men zelf welke keuzes gemaakt gaan worden. De ouderenadviseur legt ook huisbezoeken af, vragen worden vertrouwelijk behandeld. De ouderenadviseur heeft ten slotte ook spreekuur (zowel inloop als telefonisch) in het Lokaal Loket.

Welzijnswerk

Multifunctioneel centrum "t Marheem" is een stichting die in opdracht van de gemeente activiteiten uitvoert op het gebied van welzijn. Een belangrijk onderdeel is het jongerenwerk en het organiseren van activiteiten voor tieners en kinderen. Maar er worden ook allerlei cursussen en workshops voor volwassenen georganiseerd. Vooralnog heeft "t Marheem" nog geen doelstelling ten aanzien van

de doelgroep ouderen. Het voorstel is echter dat dit met ingang van 1 januari 2010 gaat veranderen (zie paragraaf 2.3.5).

Ouderenraad

De ouderenraad van de gemeente Marum heeft als taak het gemeentebestuur te adviseren over allerlei zaken die voor ouderen van belang kunnen zijn. De adviezen die de ouderenraad geeft, kunnen zowel gevraagd als ongevraagd zijn. Dit laatste betekent dus dat de ouderenraad veel op eigen initiatief kan doen. De ouderenraad organiseert regelmatig, meestal in samenwerking met andere organisaties of instellingen, bijeenkomsten voor ouderen. Deze bijeenkomsten kunnen zowel informatief als recreatief van aard zijn.

De ouderenraad ontvangt jaarlijks van de gemeente een subsidie. Deze verdeelt hij vervolgens weer onder voorwaarden aan verschillende ouderengroepen, bijvoorbeeld Meer Bewegen Voor Ouderen en ouderensozen.

Wmo-adviesraad

In de context van de Wmo stelt het rijk twee eisen aan gemeenten, namelijk participatie en verantwoording. Dit betekent dat gemeenten de burgers en instellingen die betrokken zijn bij de maatschappelijke ondersteuning, betrekken bij het opstellen van beleid en bij de uitvoering daarvan. Voor de beleidsvoorbereiding en planvorming door het college is dit bij wet verplicht. Voor het doel 'participatie' heeft de gemeente Marum een Wmo-adviesraad ingesteld. Deze adviesraad bestaat uit inwoners van de gemeente, die een brede maatschappelijke belangstelling hebben, betrokken zijn bij hun medemens en intermediair zijn tussen burgers en gemeente. Deze adviesraad adviseert het college van burgemeester en wethouders over Wmo-zaken, gevraagd en ongevraagd.

De gemeente Marum maakt legt verantwoording af aan burgers en lokale instellingen door ieder jaar klanttevredenheidsonderzoeken uit te laten voeren en deel te nemen aan de WMO-monitor. Op deze manier worden de bereikte resultaten inzichtelijk gemaakt. De belangrijkste resultaten van deze onderzoeken worden beschreven in paragraaf 2.3.3.

Lokaal Loket

Het Lokaal Loket Marum is bedoeld voor alle vragen op het gebied van wonen, welzijn, zorg, werk en inkomen. Er is sprake van een fysiek loket in het gemeentehuis te Marum, maar ook van een digitaal loket, waar informatie te vinden is over producten en diensten van verschillende aanbieders in de gemeente Marum. Maar ook veelvoorkomende vragen en antwoorden, openingstijden en actuele contactgegevens van relevante bedrijven en instellingen zijn te vinden. Als men na het bezoeken van de website nog vragen heeft, dan kan met contact zoeken met de medewerkers van het loket of een e-mail sturen. Binnen vijf werkdagen wordt een passend antwoord gegeven op de vraag.

Rode Kruis, afdeling Welfare

Het Rode Kruis is een vrijwilligersorganisatie, die concrete hulp biedt aan mensen die dat nodig hebben op plekken waar het nodig is. Wereldwijd en om de hoek. Wereldwijd bij rampen en oorlogen en om de hoek aan chronisch zieken, gehandicapten en eenzame mensen. We gaan bij hen thuis op bezoek, wandelen met ze, doen zonnig samen boodschappen, organiseren dagjes uit of een weekje vakantie. In de gemeente Marum worden er elke maandag en woensdag in "De Hoorn" activiteitenmiddagen georganiseerd. Hier wordt de gelegenheid geboden om samen met anderen iets te doen in de vorm van handwerken of spelletjes. Deze middagen worden goed bezocht.

Zonnebloem

De Nationale Vereniging de Zonnebloem is een landelijke vrijwilligers organisatie die zich inzet voor langdurig lichamelijke zieken, lichamelijk gehandicapten en hulpbehoevende ouderen. Middels huisbezoeken, activiteiten en vakanties proberen de vrijwilligers van De Zonnebloem te voorkomen dat mensen door hun handicap in een isolement raken en niet meer kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer.

Ouderenbonden

In de gemeente Marum is een tweetal bonden voor ouderen actief: de ANBO (Algemene Nederlandse Bond voor Ouderen) en de PCOB (Protestants Christelijke Ouderenbond).

De ANBO, afdeling Marum heeft ongeveer 190 leden en houdt zich bezig met belangenbehartiging, het organiseren van activiteiten en het verlenen van service, zoals bijvoorbeeld hulp bij het invullen van formulieren. Zij organiseert vanaf september tot en met april (behalve december) elke vierde donderdag van de maand een ledenbijeenkomst. Deze bijeenkomsten bestaan uit een gastspreker die over een bepaald onderwerp een lezing houdt of een muziekmiddag.

De PCOB is een bond voor 50-plussers die zich inzet voor individuele en collectieve belangenbehartiging vanuit een duidelijk herkenbaar protestants-christelijk perspectief. Zij adviseert over maatschappelijke vraagstukken en ondersteunt de processen om hierop de juiste antwoorden te kunnen geven. Ook de PCOB biedt hulp bij belastingaangifte en rijbewijskeuringen. Plaatselijk houdt men regelmatig themabijeenkomsten voor haar leden en belangstellenden voor ontmoeting, ontspanning en ontwikkeling.

Vrijwilligerscentrale

De Vrijwilligerscentrale heeft als doel ondersteunen en versterken van het vrijwilligerswerk in de gemeente Marum. Doelgroep zijn inwoners van de gemeente die vrijwilliger zijn of willen worden en organisaties die werken met vrijwilligers. De Vrijwilligerscentrale wordt tot 1 januari 2010 uitgevoerd door "De Oude Ulo" in Leek, maar het voorstel is om deze functie na 1 januari 2010 onder te brengen bij "'t Marheem". "'t Marheem" is bezig met het opstellen van een plan van aanpak, op basis waarvan concrete product- en budgetafspraken met de gemeente Marum zullen worden gemaakt.

Vrijwillige thuishulp / Hulpkring

De Hulpkring is bedoeld voor inwoners van de gemeente Marum die (tijdelijk) ondersteuning nodig hebben bij specifieke activiteiten en op mantelzorgers. De Hulpkring Marum biedt vrijwillige thuishulp: georganiseerde hulp door vrijwilligers op het gebied van welzijn en/of wonen. Hulpvragers zijn veelal mantelzorgers en ouderen. Er kan onderscheid worden gemaakt in incidentele en intensieve thuishulp. Voorbeelden van incidentele thuishulp zijn bijvoorbeeld boodschappen en medicijnen halen, klusjes in en om huis, vervoer naar het ziekenhuis, bezoeken, wandelen, voorlezen. Bij intensieve thuishulp is er sprake van een meer structureel karakter. Denk bijvoorbeeld aan oppas bij mensen met dementie of chronisch zieken, vriendschappelijk huisbezoek.

De Hulpkring wordt tot 1 januari 2010 uitgevoerd door "De Schutse" in Leek, maar het voorstel is om deze functie na 1 januari 2010 onder te brengen bij "'t Marheem". "'t Marheem" is bezig met het opstellen van een plan van aanpak, op basis waarvan concrete product- en budgetafspraken met de gemeente Marum zullen worden gemaakt.

Mantelzorgondersteuning

Mantelzorg is de extra zorg die voortvloeit uit een sociale- of familierelatie en verleend wordt aan naasten met beperkingen en/of gezondheidsproblemen. Er is altijd sprake van een persoonlijke band. Mantelzorgers vinden niet gauw dat ze een probleem hebben. Zij zijn in hun situatie gegroeid en vinden de zorg vanzelfsprekend. Vaak durven ze geen hulp te vragen of weten niet waar ze hulp kunnen krijgen. Vooral mensen die langdurig en intensief mantelzorg verlenen lopen een kans op overbelasting. Bij risicogroepen kun je denken aan: 70 plussers die continu voor hun partner zorgen, werkende mantelzorgers met een stervende partner, ouders van kinderen met een handicap, partners en ouders van mensen met een psychiatrische problematiek, jonge mantelzorgers. De volgende basisfuncties voor de ondersteuning van mantelzorg worden onderscheiden: informatie, advies en begeleiding, emotionele steun, educatie, praktische hulp, respijtzorg, financiële tegemoetkoming en materiële hulp.

Mantelzorgondersteuning wordt tot 1 januari 2010 geboden door het Steunpunt Mantelzorg, ondergebracht bij "De Schutse" in Leek. Ook hier is het voorstel om deze functie na 1 januari 2010 onder te brengen bij "'t Marheem". "'t Marheem" is bezig met het opstellen van een plan van aanpak.

In 2010 zal vooral worden ingezet op de onderdelen informatie, advies en begeleiding. Daar waar nodig kan voor emotionele steun worden verwezen naar maatschappelijk werk. Educatie wordt vorm gegeven door informatieavonden (doelgroepgericht, aantal en inhoud nader te bepalen). De praktische hulp moet worden gegenereerd vanuit de vrijwillige thuishulp.

Kerken

In de gemeente Marum spelen de kerken een belangrijke rol in de zorg voor en het welzijn van ouderen en andere kwetsbare doelgroepen. Naast een aantal Protestantse Gemeenten i.w. zijn er een Gereformeerde Kerk (vrijg.), een Christelijk Gereformeerde Kerk en een Moluks Evangelische Gemeente.

2.3.3 Resultaten Wmo-monitor en Klanttevredenheidsonderzoek Wmo

De gemeente Marum neemt deel aan de Wmo-monitor, met als doel een getalsmatige onderbouwing van haar Wmo-beleid. Daarnaast heeft de gemeente Marum over de kalenderjaren 2007 en 2008 klanttevredenheidsonderzoeken rond de Wmo laten uitvoeren. Deze betroffen in beide gevallen de prestatievelen 3, 4 en 6 en hadden betrekking op inwoners van 18 jaar en ouder. In het onderstaande worden de meest opvallende resultaten uit deze onderzoeken beschreven.

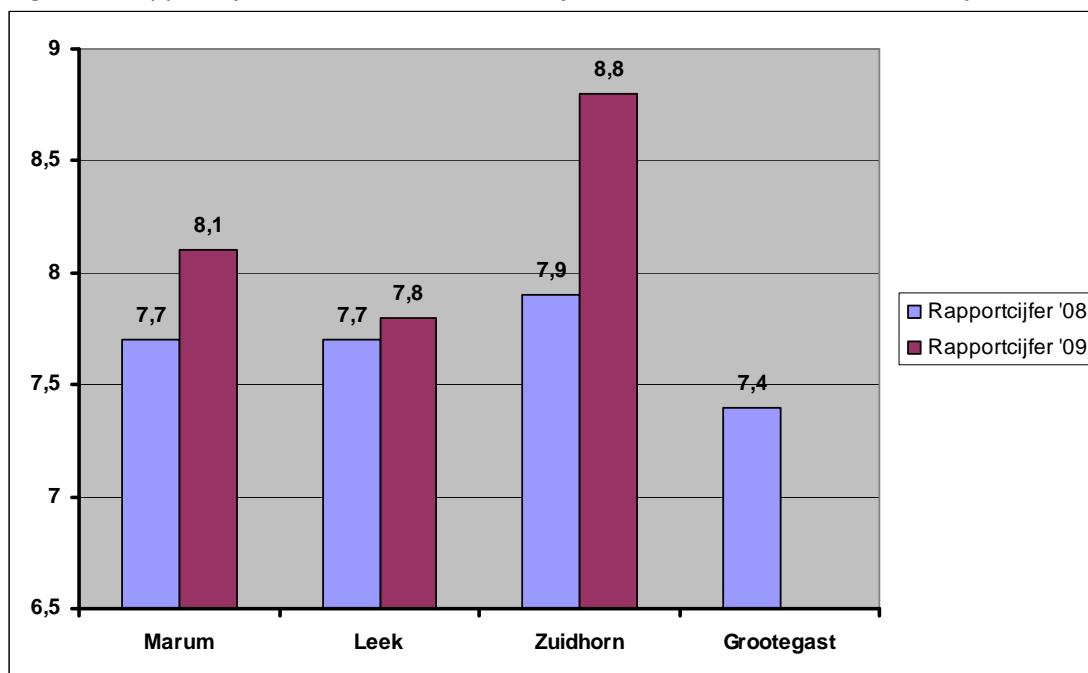
Prestatieveld 1: Bevorderen leefbaarheid en sociale samenhang in de dorpen

De inwoners van de gemeente Marum blijken meer contacten in de buurt te hebben dan de bevolking van de rest van de provincie. Sociale cohesie is een indicator voor solidariteit in een gemeenschap. In Marum is de sociale cohesie groter dan het provinciale gemiddelde. Daarbij beoordelen de inwoners van de gemeente hun woning ongeveer even goed als inwoners in de gehele provincie. Met een 8 als rapportcijfer ervaren inwoners de eigen woning als goed.

Prestatieveld 3: Informatie, advies en cliëntondersteuning

Met een gemiddeld rapportcijfer van een 8,4 blijken de klanten zeer tevreden met de dienstverlening van de Lokale Loketten in het Westerkwartier. De rapportcijfers zijn in 2009 hoger dan in 2008 (figuur 2).

figuur 2: Rapportcijfers in 2008 (over kalenderjaar 2007) en 2009 (over kalenderjaar 2008)

In Marum waren in 2008 alle klanten tevreden over de manier waarop ze zijn geholpen. Ook voelde iedereen zich serieus genomen bij het Lokaal Loket. In 2007 werd privacy aan de balie genoemd als probleem, dit jaar werd hierover niet gerapporteerd door klanten. In de rapportage (CMO Groningen 2009) worden twee verbeterpunten genoemd waarop de gemeente zich kan richten:

- betere toegankelijkheid voor rolstoelen;
- vergroten van de snelheid waarmee de aanvraag wordt afgehandeld.

Wat betreft het laatste punt is de gemeente echter afhankelijk van de aanleverende partijen. In de praktijk blijken deze nogal eens voor vertraging van de uiteindelijke levering te zorgen.

Prestatieveld 4: Ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers

De gemeente Marum kent een relatief groot aantal mantelzorgers en vrijwilligers. Op basis van het klanttevredenheidsonderzoek kan geschat worden dat ongeveer 21% van de Marumers van 18 jaar en ouder mantelzorger is. Dit percentage is iets hoger dan de landelijke schatting van 19%. Dit relatief hoge percentage komt overeen met gegevens van de GGD waaruit blijkt dat het Westerkwartier het hoogste percentage mantelzorgers van de provincie kent (20%)¹. Het percentage vrijwilligers ligt met 41% iets onder het landelijk gemiddelde (44%)². Er is nog wel potentie om dit percentage te verhogen omdat 20% van alle respondenten aangeeft te overwegen om in de nabije toekomst vrijwilligerswerk te gaan doen.

Er zijn in het klanttevredenheidsonderzoek 2009 23 mantelzorgers geïnterviewd. De bekendheid met het Steunpunt Mantelzorg is redelijk hoog. Voor welke diensten men er terecht kan is echter slecht bekend. Hierdoor is het gebruik waarschijnlijk ook laag.

Het valt op dat het grootste deel van de mantelzorgers aangeeft geen hulp nodig te hebben. De grote meerderheid vindt dat de professionele hulp die hun naasten ontvangen goed aansluit op hun eigen taken.

Voor diegenen die wel extra hulp zouden willen is de matige bekendheid met de diensten van het steunpunt opvallend. Daarnaast herkent lang niet iedere mantelzorger zichzelf als zodanig. Ook de bekendheid met Vrijwillige Thuishulp (i.e. de Hulpkring) is matig. De helft weet niet van het bestaan af, en 37% van de ondervraagde mantelzorgers geeft aan er (misschien) gebruik van te willen maken. Het lijkt daarom verstandig om meer bekendheid te geven aan het bestaan van Vrijwillige Thuishulp en het Steunpunt Mantelzorg.

Prestatieveld 5: Bevorderen van deelname maatschappelijk verkeer

Dit prestatieveld heeft betrekking op het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer door mensen met een beperking. Deze groep mensen kan deelname langer en beter volhouden, als zij bepaalde voorzieningen of ondersteuning ontvangen. In de Wmo-monitor werd een schatting gedaan van het aantal mensen van 65-plussers met een beperking, nu en in de toekomst. Daarnaast werd de omvang van kwetsbare groepen, die al dan niet gebruik maken van voorzieningen, geschat. 'Kwetsbare groepen' zijn mensen met chronisch psychische problemen, dementie, verstandelijke handicaps en/of psychosociale problemen. Deze mensen zijn overigens niet noodzakelijkwijs 65-plus! Zie de volgende tabel.

¹ GGD "Gezondheidsprofiel Groningen" (2006)

² Cijfers CBS 2007

Tabel 6 Schatting omvang kwetsbare groepen in Marum, 2008 en 2020

	% van bevolking	2008	2020	Vershil 2008-2020
Bevolking		10.218	9.530	-688
Bevolking 65+		1.362	2.077	715
65+ met lichamelijke beperkingen	33,2%	450	720	270
Omvang kwetsbare groepen	20,6%	2.100	1.960	-140
Omvang kwetsbare groepen die voorzieningen gebruiken	13,6%	1.390	1.300	-90

Bron: prognose SGB0, 2006, bewerking CMO Groningen

In Marum zal de omvang van kwetsbare doelgroepen naar verwachting gaan dalen met 140 personen, namelijk van 2.100 naar 1.960. Dezelfde trend is zichtbaar voor kwetsbare groepen die voorzieningen gebruiken. De omvang van deze groep zal dalen van 1.390 naar 1.300 personen. Deze dalingen wordt veroorzaakt door de verwachte krimp van de Marumer bevolking in de komende jaren.

Het aantal 65-plussers met een lichamelijke beperking zal naar verwachting stijgen tot 720 personen in 2020. Deze stijging is het gevolg van de toename van het aantal 65-plussers (zie ook paragraaf 2.1).

Prestatieveld 6 Verstrekken van voorzieningen aan mensen met een beperking

Vanuit het compensatiebeginsel dat is opgenomen in de Wmo, zijn gemeenten verplicht oplossingen te bieden aan burgers met beperkingen. Gemeenten doen dit voornamelijk door het regelen en toekennen van voorzieningen die het zelfstandig functioneren of de deelname aan het maatschappelijke verkeer vergroten.

De belangrijkste conclusie uit de klanttevredenheidsonderzoeken is dat mensen erg tevreden zijn over de kwaliteit van de ondersteuning en/of voorziening. Als de resultaten over 2008 vergeleken worden met die over 2007 is het gemiddelde rapportcijfer zelfs gestegen van een 8.1 naar een 8.4. Het valt op dat de professionals ten opzichte van vorig jaar minder belangrijk zijn geworden bij het aanvraagtraject. Dit percentage is gedaald van 75% naar 50%. Hierbij moet worden aangetekend dat het gaat om de beleving van de respondent.

'Hulp bij huishouden' blijft onder de respondenten de meest aangevraagde voorziening, gevolgd door, 'vervoersvoorzieningen', 'rolstoelvoorziening' en 'woonvoorzieningen'. Tussen de voorzieningen bestaan niet veel verschillen wat betreft de beoordeling van kwaliteit; ze scoren allemaal een ruime voldoende.

Van de respondenten maakt 17% gebruik van een PGB. Vorig jaar gaven de PGB'ers en de natura groep ongeveer dezelfde rapportcijfers. Dit jaar geven de PGB'ers met een 8,9 een hoger cijfer aan de kwaliteit van de voorziening en/of ondersteuning dan de respondenten die hulp in natura ontvangen.

Prestatieveld 10: Aangepast wonen en wonen met zorg

Wonen met zorg heeft betrekking op woningen voor ouderen en hulpbehoevenden. Door de vermaatschappelijking van de zorg, de ophanden zijnde vergrijzing en de krimp van de bevolking zal het woningaanbod in kwalitatieve en kwantitatieve zin op de toekomstige ontwikkelingen moeten inspelen.

In de gemeente Marum zijn, in vergelijking met de provincie, relatief meer verzorgingshuisplaatsen en minder aanleunwoningen beschikbaar. Tot 2015 heeft de gemeente Marum een opgave om te faciliteren in meer intramurale plaatsen, woningen voor verzorgt wonen en nultredewoningen (zie ook paragraaf 2.2).

2.3.4 Resultaten onderzoek 'Vernieuwing van het welzijnsaanbod'

Na afronding van de pilot 'Wonen met Zorg' in de regio Groningen-Assen is onder andere vastgesteld dat de component "welzijn" nader onder de loep zou moeten worden genomen. De vier gemeenten van de regio Westerkwartier en de daar werkzame instellingen kregen de opdracht te bezien of een vernieuwing van het welzijnsaanbod nuttig en nodig zou kunnen zijn. Andere gemeenten kregen andere vervolg-pilots.

Het doel van de pilot 'Vernieuwing Welzijnsaanbod' was, dat er in de gemeenten Grootegast, Leek, Marum en Zuidhorn een optimaal aanbod van activiteiten, voorzieningen en diensten is, dat er aan bijdraagt dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig in hun eigen woning kunnen blijven wonen. De onderliggende vraag was, in welke mate het huidige welzijnsaanbod in het Westerkwartier aansluit op de huidige en toekomstige behoeften van kwetsbare (groepen) mensen: ouderen (vanaf 55 jaar), verstandelijk gehandicapten, lichamelijk gehandicapten en GGz cliënten. In afzonderlijke werkgroepen is onderzocht wat de behoeften van de verschillende groepen op het gebied van welzijn zouden kunnen zijn.

De belangrijkste conclusie van het uitgevoerde onderzoek was dat probleem niet zozeer is dat er aanbod ontbreekt, maar eerder dat het aanbod onoverzichtelijk is en dat er te weinig samenhang tussen het aanbod bestaat. Zowel professionals als vrijwilligers uit de (in)formele netwerken hebben geen totaaloverzicht van het aanbod van activiteiten, diensten en ondersteuningsmogelijkheden. Zij weten slechts ten dele waarheen ze kunnen doorverwijzen en waar ze hun signalen kwijt kunnen. Zij spreken elkaar niet of te weinig.

De sleutel tot het verbeteren van het aanbod welzijnsdiensten ligt dus niet zozeer in het vernieuwen of vergroten van het aanbod, maar vooral in het verbinden van het aanbod en in het verlagen van de drempel naar dat aanbod (projectbureau WWZ, maart 2009).

2.3.5 Ontwikkelingen & gesignaleerde knelpunten

1. *De gemeente Marum wil de functies 'Vrijwilligerscentrale', 'Hulpkring' en 'Mantelzorgondersteuning' per 1 januari 2010 laten uitvoeren door "t Marheem".*

Tot op heden heeft de gemeente Marum de functies 'Vrijwilligerscentrale', 'Hulpkring' en 'Mantelzorgondersteuning' vanwege efficiencyoverwegingen uitbesteed aan respectievelijk "De Oude Ulo" te Leek (Vrijwilligerscentrale) en Dienstencentrum "De Schutse" te Leek (hulpkring en mantelzorgondersteuning). Er was overigens wel sprake van spreekuren in "t Marheem". Om meerdere redenen, waaronder het feit dat voorzieningen optimaal gebruikt worden als ze dicht in de buurt zijn, is het voorstel van de gemeente Marum om deze functies per 1 januari 2010 uit te laten voeren door Multifunctioneel Centrum "t Marheem".

Verwacht wordt dat het terughalen van de functies naar de eigen gemeente een positief effect zal hebben op de bekendheid en het gebruik van deze voorzieningen. Daarnaast is de verwachting dat er sprake zal zijn van kortere lijnen tussen de functies, vanwege het feit dat ze door één organisatie zullen worden uitgevoerd. De functies mantelzorgondersteuning en vrijwillige thuishulp (i.e. de Hulpkring) zijn goed te combineren. Het is tenslotte de verwachting dat er efficiënter gewerkt kan worden, omdat de functies zullen worden uitgevoerd door één of twee personen die nauw met elkaar samenwerken, niet door drie verschillende, zoals nu het geval is.

De drie functies passen goed bij een welzijnsorganisatie als "t Marheem". Om deze reden ligt het voor de hand om ze daar onder te brengen. "t Marheem" wil zich ontwikkelen als een brede welzijnsorganisatie en wil zich in deze context ook meer gaan richten op de doelgroep ouderen. Het valt te verwachten dat ouderen ook makkelijk bij een welzijnsorganisatie als "t Marheem" zullen binnenlopen, zeker als deze ook lijnen legt naar de dorpen. Ook dit laatste is de ambitie en doelstelling van "t Marheem".

De resultaten van de klanttevredenheidsonderzoeken ten aanzien van de (on)bekendheid met de functies vrijwillige thuishulp en mantelzorgondersteuning kunnen als uitgangspunt genomen worden bij de verdere uitwerking van de functies door "t Marheem".

Een punt van zorg is dat de gemeente Marum het beschikbare budget van € 20.525 + € 15.000 = € 35.525 heeft teruggebracht naar € 18.000, wat een vermindering van bijna de helft inhoudt. Dit is hoogstwaarschijnlijk niet in verhouding met de te verwachten efficiencywinst. In het algemeen geldt dat er meer ouderen en andere doelgroepen bereikt worden naarmate er meer uren beschikbaar zijn. De gemeente Marum wil, indien de functies ook inderdaad zullen worden uitgevoerd door “t Marheem” per 1 januari 2010, aan het einde van 2010 een evaluatie uitvoeren. Deze evaluatie betreft zowel de inhoudelijke uitvoering van de functies als het bijbehorende kostenplaatje.

2. De gemeente Marum wil de functie ouderenadviseur vanaf 1 januari 2010 onderbrengen bij “t Marheem”.

De ouderenadviseur is voornamelijk in dienst bij de gemeente. Het komt niet vaak voor dat deze functie wordt aangehaakt bij een gemeente, waardoor de ouderenadviseur feitelijk ambtenaar is. Toen de functie ontstond, ongeveer 13 jaar geleden, werd geadviseerd om de ouderenadviseur zoveel mogelijk onafhankelijk van organisaties te positioneren, zodat ouderen hun klachten zo gemakkelijk mogelijk konden ventileren.

In de gemeente Marum is destijds op grond van de toenmalige situatie de keuze gemaakt om de ouderenadviseur aan te haken bij de gemeente. In de praktijk blijkt dit ook voordelen te hebben: er is naar verhouding veel aanloop van ouderen, zeker nu het Lokaal Loket er is, waardoor de ouderenadviseur makkelijk in aanraking met deze doelgroep komt. Daarnaast heeft de ouderenadviseur korte lijnen met de verschillende gemeentelijke afdelingen, waardoor zaken snel geregeld kunnen worden.

Nu de gemeente voornemens is om de functies ‘Vrijwilligerscentrale’, ‘Hulpkring’ en ‘Mantelzorgondersteuning’ per 1 januari 2010 door “t Marheem” te laten uitvoeren heeft zij besloten om ook de functie van ouderenadviseur hier onder te brengen. Behalve dat de functie van ouderenadviseur past in het spectrum van de dienstverlening van een welzijnsorganisatie, zal deze ook een rol gaan spelen bij de invulling en uitvoering van de drie genoemde functies. De verwachting is dat de korte lijnen die de ouderenadviseur in de afgelopen jaren heeft ontwikkeld met de gemeentelijke afdelingen en het Lokaal Loket in de nieuwe situatie in stand kunnen en zullen blijven.

3. De ouderenadviseur heeft te weinig uren om ouderen te bezoeken.

Het aantal ouderen dat de ouderenadviseur daadwerkelijk thuis kan bezoeken is kleiner dan gewenst, vanwege het beperkt aantal uren die voor deze taak ingezet kan worden. In het verleden is overwogen om vrijwillige seniorenvoorlichters in te zetten, onder begeleiding van de ouderenadviseur, zoals dat in veel andere gemeenten in de provincie Groningen gebeurt. Dit is echter destijds niet doorgezet vanwege privacyoverwegingen. De verwachting was dat omdat veel mensen elkaar kennen, men niet gemakkelijk openhartig zal zijn tegen een vrijwilliger. Wellicht kunnen de bezoeken die de ouderenadviseur aflegt in de toekomst aangevuld worden vanuit de functies vrijwillige thuishulp en mantelzorgondersteuning. Ook deze functies kunnen echter slechts minimaal uitgevoerd worden, vanwege het beperkte budget dat de gemeente beschikbaar kan stellen. Meer uren voor al deze functies betekent simpelweg dat meer ouderen en andere kwetsbare doelgroepen bereikt kunnen worden.

4. Vanwege de beperkte middelen moet er een goed samenspel zijn tussen professionele krachten en vrijwilligers

Dit punt hangt nauw samen met het voorgaande. Op basis van de uitgangspunten van de Wmo én vanwege de beperkte beschikbaarheid van middelen vindt de gemeente Marum de rol van vrijwilligers essentieel in de infrastructuur van zorg- en dienstverlening. In de praktijk blijkt dit echter een kwetsbare constructie, te meer daar er voornamelijk weinig tot geen ondersteuning voor vrijwilligers beschikbaar is.

In de toekomst zullen deze zaken (inzet van vrijwilligers én de benodigde ondersteuning) meer aandacht moeten krijgen. De Vrijwilligerscentrale (zie punt 1) zal hierbij een belangrijke rol gaan spelen. Ook de kerken in Marum kunnen hier wellicht een rol in spelen.

NB. Interessant is de werkwijze van de maaltijdvoorzieningen georganiseerd vanuit “De Hoorn”: in elk dorp is er één vrijwilliger (en reservepersoon) als aanspreekpunt geregeld. In de praktijk blijken ouderen deze vrijwilliger makkelijk te kunnen vinden. Bovendien krijgt deze vrijwilliger nog meer vragen, ook op andere terreinen. Wellicht kan de functie van deze vrijwilliger verzaamd worden.

5. De informatiefunctie moet meer aandacht krijgen

Vanuit diverse bronnen wordt duidelijk dat ouderen vaak niet bekend zijn met de beschikbaarheid van voorzieningen en dienstverlening die voor hen bedoeld zijn. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de klanttevredenheidsonderzoeken die uitgevoerd werden in de context van de Wmo, maar ook uit het onderzoek ‘Vernieuwing van het welzijnsaanbod’. De informatiefunctie kan in ieder geval op de volgende manieren versterkt worden: 1) vanuit de functies die “t Marheem” rond ouderen mogelijk zal gaan uitvoeren per 1 januari 2010, 2) doordat de ouderenadviseur meer ouderen kan bezoeken, 3) door een intensievere samenwerking van partijen die zich met ouderen bezig houden (signalering en doorverwijzing).

6. Partijen die zich met ouderen bezig houden in de gemeente Marum moeten meer/weer gaan samenwerken

Het ontbreekt de gemeente Marum over het algemeen niet aan voorzieningen voor ouderen, er zitten wel verbeterpunten wat betreft de afstemming en samenwerking, zodat er een samenhangend aanbod ontstaat. Er is in het verleden sprake geweest van periodiek overleg tussen deze organisaties, georganiseerd door de ouderenadviseur. Dit overleg is door verschillende omstandigheden opgehouden te bestaan. Eén van deze redenen was het aanbestedingsbeleid, wat tot gevolg had dat voorheen samenwerkende organisaties concurrenten op de markt werden. Ook al speelt dit onderwerp natuurlijk nog steeds een rol, een aantal zaken is inmiddels min of meer uitgekristalliseerd. Bovendien lijkt het niet onmogelijk om elkaar te versterken en aan te vullen, in plaats van de concurrentie aan te gaan.

2.4 Zorg

2.4.1 Beleidskader

Zoals in de nota Gemeentelijk Gezondheidsbeleid 2009-2011 staat beschreven voert de gemeente de regie over de Openbare Gezondheidszorg: het deel van de gezondheidszorg dat zich bezighoudt met het voorkómen van ziekte en de bescherming en bevordering van de gezondheid van burgers. De curatieve gezondheidszorg, dat wil zeggen van huisartsenzorg tot en met specialistische ziekenhuiszorg en AWBZ-gefinancierde zorg- en hulpverleningstaken, valt buiten de invloedssfeer van de gemeente (gemeente Marum 2008).

Gemeentelijk gezondheidsbeleid is erop gericht de gezondheid van de burgers te bevorderen en te beschermen, en is vooral preventief van aard. De Wet Collectieve Preventieve Volksgezondheid (WCPV) vormt hiervoor de belangrijkste basis. Veel van de in deze wet beschreven taken worden in opdracht van de gemeente uitgevoerd door de GGD.

Verder relateert de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) op onderdelen aan de gemeentelijke taken op het gebied van gezondheidsbeleid. Dit geldt met name voor prestatievelen 2 (preventieve ondersteuning jeugd) en 8 (Openbare Geestelijke Gezondheidszorg – OGGz) en 10 (Wonen met Zorg).

De WCPV en de Wmo hebben diverse raakvlakken, vooral op het gebied van bevorderingstaken. De wetten kunnen gezien worden als twee onlosmakelijk met elkaar verbonden pijlers.

Overstijgend doel is het bevorderen van de kwaliteit van leven van burgers. De WCPV begeeft zich vooral op het gebied van primaire en secundaire preventie en heeft ten doel de gezondheid van (nog)

gezonde burgers te bevorderen en te beschermen. De WMO richt zich meer op secundaire en tertiaire preventie en heeft vooral ten doel burgers met een fysieke, sociale of psychische beperking te laten deelnemen aan de maatschappij.

2.4.2 Huidig gezondheidsbeleid ten aanzien van ouderen

Ouderen hebben gemiddeld genomen een minder goede gezondheid en meer chronische aandoeningen dan jongeren. Hierdoor gebruiken zij veel zorg; bij vrijwel alle zorgvoorzieningen zijn zij de belangrijkste zorgvragers. In de context van de WCPV en Wmo richt de gemeente Marum zich met name op preventie. Hierbij gaat het niet alleen om het voorkomen dat mensen ziek worden, maar ook om het bevorderen dat mensen optimaal functioneren: fysiek, mentaal en sociaal. Een gezonde en veilige leefomgeving is hierbij van cruciaal belang.

2.4.3 Ontwikkelingen & gesignaleerde knelpunten

Op het gebied van zorg is er sprake van een goede overlegstructuur; in verschillende gremia wordt met regelmaat informatie uitgewisseld op het gebied van nieuwe ontwikkelingen, maar ook op cliëntniveau. Voorbeelden zijn de OGGZ-netwerken, de buurtnetwerken en het MDO (Multi Disciplinair Overleg). Er zijn vanuit de zorg korte lijnen met de ouderenadviseur; uit de zorg signaleren hulpverleners met regelmaat eenzame ouderen (zie ook hieronder, speerpunt Eenzaamheid).

1. Speerpunten gemeentelijk gezondheidsbeleid

In de nota Gemeentelijk Gezondheidsbeleid 2009-2011 zijn speerpunten geformuleerd, waarvan er een aantal met name voor ouderen van belang is:

Speerpunt Overgewicht

De gemeente Marum heeft een ruim aanbod van sportmogelijkheden voor ouderen. Toch is het van belang om het aanbod te verbeteren ten aanzien van actieve ouderen en mensen met een chronische ziektebeperking. Mogelijkheden zijn:

- GALM-project revitaliseren;
- project In Balans (ouderen > 65): valpreventie;
- onderzoek naar de sportbehoefte van mensen met een chronische ziekte of een beperking.

Speerpunt Eenzaamheid

Ongeveer de helft van de 75-plussers voelt zich regelmatig eenzaam. Vooral onder alleenstaanden komt dit relatief vaak voor. De gemeente Marum wil in de komende periode trachten om de eenzaamheid onder ouderen terug te dringen. De volgende invalshoeken kunnen uitkomst bieden:

- vanuit “t Marheem” meer aandacht aan ouderen besteden (zie paragraaf 2.4);
- samenwerking tussen organisaties (bijv. met “De Hoorn” en “t Marheem”) ten aanzien van dit onderwerp stimuleren;
- leefbaarheid in de kleinere kernen optimaliseren, door directe lijnen te leggen met het welzijnswerk.

Speerpunt Depressie

Ongeveer 15% van de inwoners van de Westerkwartiergemeenten ervaart psychische problemen, waarvan depressie er één van is. Bekend is dat depressie zich bij ouderen regelmatig voordoet. De gemeente Marum heeft zich voorgenomen om in de komende periode samen met Lentis, JGZ, GGD en de ouderenadviseur op basis van voorlichting meer bekendheid te geven aan psychosociale aandoeningen en preventieve ondersteuningsprogramma's. Een belangrijk aandachtspunt is de ondersteunende rol die de ouderenadviseur kan hebben richting ouderen en mantelzorgers bij gesignaleerde psychosociale problematiek.

2. Strengere selectie voor AWBZ-begeleiding

Per 1 januari 2010 zullen er definitief een aantal zaken veranderen in de AWBZ-begeleiding (2009 was een overgangsjaar). Alleen mensen met matige of ernstige beperkingen op een aantal specifieke onderdelen krijgen nog AWBZ-begeleiding. Het onderscheid tussen activerende en ondersteunende begeleiding is vervallen. Nu bestaat alleen nog de functie begeleiding. In de nieuwe situatie krijgen mensen geen indicatie meer voor begeleiding uit de AWBZ als het gaat om beperkingen op het gebied van:

- persoonlijke verzorging en het sociale leven (eten en drinken, wassen en aankleden);
- huishoudelijk leven (maaltijden, kleding verzorgen, lichte schoonmaak);
- maatschappelijk leven (sociale contacten en activiteiten buitenshuis);
- psychisch welbevinden (depressie, angst, eenzaamheid).

Het ophouden van de vergoeding voor begeleiding kan uiteraard gevolgen hebben voor een deel van de kwetsbare inwoners van de gemeente Marum.

Hoofdstuk 3 Oriëntatie op de toekomst

3.1 Beleidsvisie ouderen 2010-2013: 'Zo lang mogelijk zelfstandig, met realiteitszin'

De gemeente Marum had en heeft als uitgangspunt dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig moeten kunnen blijven wonen. Doel van het gemeentelijk beleid is dan ook het behoud, dan wel de bevordering van de zelfredzaamheid van ouderen. Hierbij gaat het niet alleen om het voorkomen dat mensen ziek worden, maar ook om het bevorderen dat mensen optimaal functioneren: fysiek, mentaal en sociaal. Een gezonde en veilige leefomgeving is hierbij van cruciaal belang.

In de context van Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) echter gaat de gemeente ook uit van een eigen verantwoordelijkheid van burgers. Ouderen dienen zichzelf voor te bereiden op een nieuwe levensfase waarin zij, met de nodige ondersteuning, zelfstandig kunnen blijven wonen. Ouderen dienen de benodigde ondersteuning zodanig te organiseren, dat dit ook daadwerkelijk mogelijk is ('van leunen naar steunen'). De gemeente gaat hierbij ook uit van een betrokkenheid van burgers tot elkaar ('meedoen', het verlenen van mantelzorg en doen van vrijwilligerswerk).

Als men er zelf niet meer uit komt is het de taak van de gemeente om ondersteuning te bieden. De gemeente zorgt voor een integraal en met elkaar samenhangend aanbod van zorg- en dienstverlening. De gemeente voert een zodanige regie op de doelstellingen, functies en samenwerking tussen organisaties en partijen die een rol spelen op het gebied van ouderen, zodat er sprake is van een optimale infrastructuur van zorg- en dienstverlening.

Samenvattend is het uitgangspunt: 'Zo lang mogelijk zelfstandig', maar wel met realiteitszin.

3.2 Actiepunten

De hierboven geformuleerde beleidsvisie is het uitgangspunt voor de keuzes die de gemeente Marum in de komende beleidsperiode zal gaan maken, en de uitvoeringstrajecten en activiteiten die hieruit zullen voortvloeien. De beschreven ontwikkelingen en ervaren knelpunten zoals die in hoofdstuk 2 werden beschreven, maken duidelijk dat er veel dingen goed gaan, maar dat er ook nog zaken zijn waaraan gewerkt moet worden. In het onderstaande worden actiepunten geformuleerd die kunnen bijdragen aan het realiseren van de beleidsvisie in de praktijk:

Actiepunt 1 De gemeente Marum gaat de regie ten aanzien van de infrastructuur van zorg- en dienstverlening stevig(er) in handen nemen

In de context van de Wmo heeft de gemeente een regierol. Deze rol richt zich op:

- realiseren van samenhang binnen het Wmo-beleid en de aanpalende beleidsgebieden;
- realiseren van optimale burgerparticipatie;
- initiëren en implementeren van vernieuwingen;
- optimaliseren van de samenwerking tussen de uitvoerende organisaties en instellingen.

Duidelijk is dat het in de gemeente Marum niet ontbreekt aan een goed aanbod van zorg- en dienstverlening, maar eerder dat het aanbod onoverzichtelijk is en dat er te weinig samenhang tussen het aanbod bestaat. De sleutel tot het verbeteren van het aanbod welzijnsdiensten ligt dus niet zozeer in het vernieuwen of vergroten van het aanbod, maar vooral in het verbinden van het aanbod.

Om een integraal en samenhangend aanbod van zorg en dienstverlening te kunnen realiseren heeft de gemeente Marum zich voorgenomen om de regierol steviger in handen te nemen. Dit kan door een vorm van overleg te creëren tussen de organisaties en partijen die een rol spelen op het gebied van ouderen in de gemeente Marum. Over de vorm kan gediscussieerd worden; deze keuze is ondergeschikt is aan het feit dat men om de tafel gaat. De agenda van dit gremium kan bepaald worden door het voorliggende beleidsplan (zie ook volgende actiepunt).

Actiepunt 2 Partijen die zich met ouderen bezig houden in de gemeente Marum moeten meer/weer gaan afstemmen, samenwerken en elkaar versterken

Voor ouderen in de gemeente Marum is het van wezenlijk belang dat zij 1) in beeld zijn en 2) snel bij de voorziening terecht komen waaraan ze behoefte hebben. Hierbij is het minder van belang welke organisatie een bepaalde oudere met een wens/behoefte op het spoor komt. Veel belangrijker is het dát de oudere in beeld komt en vervolgens snel wordt doorverwezen naar de juiste persoon c.q. organisatie. Om dit te kunnen bewerkstelligen is het noodzakelijk dat de genoemde organisaties een goede samenwerkingsrelatie en korte lijnen hebben. Om deze redenen is het wenselijk om een periodiek overleg tussen organisaties te organiseren. Het gaat hier in ieder geval om de volgende organisaties:

- “t Marheem”
- Lokaal Loket
- Ouderenadviseur
- “De Hoorn”
- Wold en Waard
- Thuiszorg
- Noordermaat

Mogelijk kunnen ook de kerken een rol spelen. De gemeente Marum voert in dezen de regie (zie actiepunt 1). Dit kan door zelf ‘kartrekker’ te zijn, maar ook door te regelen dat één van de genoemde partijen dit is.

Actiepunt 3 De gemeente Marum zorgt voor voldoende geschikte huisvesting voor ouderen, ook in de kleinere dorpen

De gemeente Marum is zich bewust van het feit dat zowel het vernieuwen van de woonzorgstructuur als het herstructureren van bestaande woonbuurten in de afgelopen jaren slechts in beperkte mate vorm heeft gekregen. Dit heeft deels te maken met het feit dat de gemeente slechts in de randvoorwaardelijke sfeer (bijvoorbeeld door het beoordelen van bouwplannen en verstrekken van vergunningen en het maken van afspraken) invloed kan uitoefenen op deze processen.

In de nieuw ontwikkelde ‘Woonvisie 2009-2015’ heeft de gemeente, samen met partijen als woningbouwcorporatie Wold en Waard en projectontwikkelaars, het plan opgevat om in de periode tot 2015 190 levensloopgeschikte woningen, ook in De Wilp, Noordwijk en Nuis, te realiseren. Daarnaast zullen er, nadat de nieuwbouw rond “De Hoorn” gerealiseerd is, 79 woningen voor ‘Verzorgd wonen’ en 32 verpleeghuisplaatsen beschikbaar komen. Met de concrete uitvoering van deze plannen zou het door Companen (2006) vastgestelde tekort aan geschikte woningen voor ouderen voor een belangrijk deel opgelost worden.

De gemeente zal blijven trachten om de infrastructuur rond zorg- en dienstverlening zodanig in te richten, dat ouderen ook in de kleinere dorpen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Dit betekent dat zij zal stimuleren en waar mogelijk faciliteren dat organisaties en partijen als “t Marheem”, de ouderenadviseur en de ouderenraad ook in de kleinere dorpen activiteiten organiseren. Daarnaast heeft de gemeente de intentie om, als zich de gelegenheid voordoet, in de kleinere dorpen te investeren in algemene voorzieningen. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij doelstellingen zoals deze verwoord zijn in dorpsvisies. De gemeente vindt het bijvoorbeeld belangrijk dat in ieder dorp een ontmoetingsruimte (bijvoorbeeld een dorps huis) aanwezig is. Een dergelijke voorziening is niet alleen voor ouderen, maar voor meerdere doelgroepen van belang.

Actiepunt 4 De gemeente Marum wil De functies 'Vrijwilligerscentrale', 'Hulpkring' en 'Mantelzorgondersteuning' vanaf 1 januari 2010 laten uitvoeren door "'t Marheem".

Tot op heden heeft de gemeente Marum de functies 'Vrijwilligerscentrale', 'Hulpkring' en 'Mantelzorgondersteuning' vanwege efficiencyoverwegingen uitbesteed aan organisaties in Leek. Om meerdere redenen, waaronder het feit dat voorzieningen optimaal gebruikt worden als ze dicht in de buurt zijn, is de gemeente Marum voornemens om deze functies per 1 januari 2010 uit te laten voeren door Multifunctioneel Centrum "'t Marheem".

Het is de verwachting dat het terughalen van de functies naar de eigen gemeente een positief effect zal hebben op de bekendheid en het gebruik van deze voorzieningen. Daarnaast is de verwachting dat er sprake zal zijn van kortere lijnen tussen de functies, vanwege het feit dat ze door één organisatie zullen worden uitgevoerd. Het is tenslotte de verwachting dat er efficiënter gewerkt kan worden, omdat de functies zullen worden uitgevoerd door één of twee personen die nauw met elkaar samenwerken, niet door drie verschillende, zoals nu het geval is.

De gemeente Marum wil, indien de functies ook inderdaad zullen worden uitgevoerd door "'t Marheem" per 1 januari 2010, aan het einde van 2010 een evaluatie uitvoeren. Deze evaluatie betreft zowel de inhoudelijke uitvoering van de functies als het bijbehorende kostenplaatje.

Actiepunt 5 De gemeente Marum gaat investeren in een goed samenspel zijn tussen professionele krachten en vrijwilligers, vanwege de beperkte middelen die beschikbaar zijn.

Dit punt hangt nauw samen met het voorgaande. Vanwege het feit dat er slechts in beperkte mate middelen beschikbaar zijn is het noodzakelijk dat vrijwilligers een (belangrijke) rol gaan spelen in de beoogde dekkende infrastructuur van zorg- en dienstverlening. Dit punt kan verder opgepakt worden in het nieuw te starten overleg tussen organisaties (zie actiepunt 2). Voorbeelden zijn: het vergroten van het bereik van de ouderenadviseur op basis van de inzet van vrijwilligers, het uitbreiden van de functie van contactpersoon voor de maaltijdvoorziening in de dorpen onder aansturing van "De Hoorn", of het investeren in het project 'Maatschappelijk steunsysteem'. Belangrijk aandachtspunt hierbij is de ondersteuning van de vrijwilligers bij de uitvoering van hun 'werk'.

3.3 Indicatieve kosten en tijdpad

In het onderstaande wordt een overzicht gegeven van de actiepunten, het bijbehorende tijdpad en de benodigde middelen.

Actiepunt	Tijdpad	Middelen
1. De gemeente Marum gaat de regie ten aanzien van de infrastructuur van zorg- en dienstverlening stevig(er) in handen nemen.	Vanaf 1 jan. 2010	PM
2. Partijen die zich met ouderen bezig houden in de gemeente Marum moeten meer/weer gaan afstemmen, samenwerken en elkaar versterken	Vanaf 1 jan. 2010	PM
3. De gemeente Marum zorgt voor voldoende geschikte huisvesting voor ouderen, ook in de kleinere dorpen	2010-2014	PM
4. De gemeente Marum wil de functies 'Vrijwilligerscentrale', 'Hulpkring' en 'Mantelzorgondersteuning' vanaf 1 januari 2010 laten uitvoeren door "'t Marheem"	Vanaf 1 jan. 2010	€ 18.000
5. De gemeente Marum gaat investeren in een goed samenspel zijn tussen professionele krachten en vrijwilligers, vanwege de beperkte middelen die beschikbaar zijn.	Vanaf 1 jan. 2010	PM

De tabel laat zien dat er bij de actiepunten 1, 2, 3 en 5 sprake is van PM-posten. Dit is het gevolg van het feit er bij deze actiepunten sprake is van een wijziging in de werkwijze van de beleidsuitvoering, en dientengevolg alleen consequenties heeft voor de taakinving van ambtelijke uren.

Literatuurlijst

Arcadis, 2008. Woningmarktonderzoek Westerkwartier 2007.

CMO Groningen, 2008. Klanttevredenheidsonderzoek WMO 2007.

CMO Groningen, 2009. Klanttevredenheidsonderzoek WMO 2008.

Companen, 2006. Pilot Wonen met Zorg. Inventarisatierapportage gemeente Marum.

Gemeente Marum, 2008. Beleidsplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2008-2011.

Gemeente Marum, 2008. Gemeentelijk Gezondheidsbeleid 2009-2011.

Gemeente Marum, 2008. Woonvisie gemeente Marum 2009-2015' (in ontwikkeling).

Gemeente Marum, 2008. Woonplan Marum 2002-2010.

Ministerie van VWS, 2005. Ouderenbeleid in het perspectief van de vergrijzing.

Projectbureau WWZ, 2009. Project Maatschappelijk Steunsysteem.

Bijlage

Geïnterviewde personen

Wonen

- Woonzorgcentrum “De Hoorn”, mevrouw G. Hoiting (locatiemanager), de heer J. Smids
- Woningcorporatie Wold en Waard, de heer M. de Vries
- Gemeente Marum, Bureau Ruimtelijke Ordening en Milieu (BROM): mevrouw M. van der Zee

Welzijn

- Multifunctioneel centrum “t Marheem”, mevrouw C. Smits
- Ouderenadviseur, mevrouw J. Wagner

Zorg

- Thuiszorg Groningen, de heer P. Oldewarris
- Maatschappelijke werk Noordermaat, de heer F. Mellink

Algemeen

- Gemeente Marum, de heer H. de Jonge
- Wmo-adviesraad, de heer F. Pera
- Ouderenraad, de heer W. Mellema, de heer J. Helder, de heer A. Homan (PCOB), de heer J.A. van den Boom (ANBO)
- Rode Kruis, afdeling Welfare, mevrouw G. Hesselink